

ONDERWIJSVISITATIE

Sociaal werk

Een onderzoek naar de kwaliteit van de professioneel gerichte bacheloropleiding Sociaal werk aan de Vlaamse hogescholen

V L H O R A

Vlaamse Hogescholenraad

6 november 2012

De onderwijsvisitatie Sociaal werk

Ravensteingalerij 27, bus 3
1000 Brussel
tel.: 02 211 41 90
info@vlhora.be

Exemplaren van dit rapport kunnen tegen betaling verkregen worden
op het VLHORA-secretariaat.

Het rapport is ook elektronisch beschikbaar op
<http://www.vlhora.be> > evaluatieorgaan > publicaties > visitatierapporten > huidige ronde

Wettelijk depot: D/2012/8696/19

voorwoord

De visitatiecommissie brengt met dit rapport verslag uit over haar oordelen en de daaraan ten grondslag liggende motivering, conclusies en aanbevelingen die resulteren uit het onderzoek dat zij heeft verricht naar de onderwijskwaliteit van de professioneel gerichte bacheloropleiding Sociaal werk in Vlaanderen.

De visitatiecommissie heeft hierbij de visitatieprocedure *Handleiding Onderwijsvisitaties VLIR|VLHORA, september 2008* gevolgd, waarbij zij niet enkel aanbevelingen en suggesties formuleert in het kader van de continue kwaliteitsverbetering van het hoger onderwijs, maar ook een oordeel geeft in het kader van de accreditatie van de opleiding.

De visitatie en dit rapport passen in de werkzaamheden van de hogescholen en van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) met betrekking tot de kwaliteitszorg van het hogescholenonderwijs, zoals bepaald in artikel 93 van decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs.

Met dit rapport wordt de bredere samenleving geïnformeerd over de wijze waarop de hogescholen en meer bepaald de betrokken opleiding omgaat met de kwaliteit van haar onderwijs. Toch is het rapport in de eerste plaats bedoeld voor de hogeschool die de opleiding aanbiedt. Op basis van de bevindingen van het rapport kan de hogeschool nu en in de nabije toekomst actie nemen om de kwaliteit van het onderwijs in de opleiding te handhaven en verder te verbeteren. De lezer moet er zich echter terdege bewust van zijn dat het rapport slechts een momentopname biedt van het onderwijs in de opleiding en dat de rapportering van de visitatiecommissie slechts één fase is in het proces van kwaliteitszorg.

De VLHORA dankt allen die meegewerkt hebben aan het welslagen van dit proces van zelfevaluatie en visitatie. De visitatie was niet mogelijk geweest zonder de inzet van al wie binnen de hogeschool betrokken was bij de voorbereiding en de uitvoering ervan. Tevens is de VLHORA dank verschuldigd aan de voorzitter, de leden en de secretarissen van de visitatiecommissie voor de betrokkenheid en deskundige inzet waarmee zij hun opdracht hebben uitgevoerd.

Marc Vandewalle
secretaris-generaal

Bert Hoogewijs
voorzitter

Hoofdstuk 4 Hogeschool Gent

Algemene toelichting bij de professioneel gerichte bacheloropleiding in het Sociaal werk aan de Hogeschool Gent

De Hogeschool Gent, een van de vijf Vlaamse Autonome Hogescholen, is het resultaat van twee fusies, waarbij in totaal vijftien hogescholen betrokken waren. In 2003 werkte de Hogeschool Gent mee aan de oprichting van de Associatie Universiteit Gent. Ze heeft in dit verband een nauwe samenwerking met de UGent op vlak van studentenvoorzieningen, internationalisering, administratie en bibliotheken.

Vanaf het academiejaar 2011-2012 kent Hogeschool Gent een nieuwe structuur met acht faculteiten en een interfacultair centrum, namelijk het Centrum voor Ondernemen. De opleiding Sociaal werk maakt deel uit van de Faculteit Mens en Welzijn, één van de drie faculteiten met professioneel gerichte bacheloropleidingen.

De opleiding Sociaal werk is gestart in 1953 onder de naam 'Stedelijk Instituut voor Sociale Studie' en maakte doorheen haar vijftigjarige geschiedenis een sterke evolutie mee. De fusie luidde een heel nieuwe periode in. De samenvoeging met een andere opleiding in één departement en de verhuis naar een andere campus hadden hun effect op de werkcultuur, de sfeer en het team. De grote aangroei van studenten gaf bovendien aanleiding tot een sterke personeelsuitbreiding.

De opleiding biedt vier afstudeerrichtingen aan: Maatschappelijk werk, Sociaal-cultureel werk, Personeelswerk en Maatschappelijke advisering. Ze telt een 700-tal studenten.

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de professioneel gerichte bachelor

Beoordelingscriteria:

De opleidingsdoelstellingen zijn er op gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken en een ingesteldheid tot levenslang leren;
- het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk;
- het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Het oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding liet zich bij de opmaak van de algemene opleidingsdoelstellingen inspireren door The international definition of social workers (IFSW, 2000), de Vlaamse Vereniging van Sociale Hogescholen (VVSH, 2001) alsook de Baobap-plus lijst. De commissie waardeert dat dit heeft geleid tot de integratie in de eigen visie van Sociaal werk als zijnde een professionele ondersteuning van mensen in hun sociale context in hun functioneren op persoonlijk, interpersoonlijk en maatschappelijk vlak. Dit vertaalt zich in het opzetten van maatschappelijke veranderingen om het welzijn te bevorderen. Het bewust professioneel tussenkomen en deskundig handelen zijn basispijlers van Sociaal werk. De commissie heeft vastgesteld dat de algemene doelstellingen getoetst zijn in gezamenlijk overleg met de professionele bachelor in de Orthopedagogie en dit via de opleidingscommissie en de werkveldcommissie. Studenten werden eveneens gehoord via de participatieraad van het departementaal studentenoverleg. Het werkveld werd betrokken via stages en voordrachten.

Het opleidingsprofiel is uitgewerkt naar analogie met de competenties zoals vastgelegd in het decreet betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen. Er werd eveneens rekening gehouden met de Dublin-descriptoren en learning outcomes van het EQF (European Framework for Lifelong Learning). Deze oefening is per competentie uitgewerkt en gerelateerd aan de eindcompetenties uit de ECTS-fiches.

De algemene competenties zijn als volgt gedefinieerd:

- denk –en redeneervaardigheden;
- vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken;
- creativiteit;
- verwerven en verwerken van informatie;
- Vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken;
- kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken;
- ingesteldheid tot levenslang leren.

De algemene beroepsgerichte competenties zijn als volgt gedefinieerd:

- oplossingsgericht werken in het zelfstandig definiëren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk; het ontwikkelen van zinvolle oplossingsstrategieën;

- teamgericht kunnen werken;
- besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk.

De commissie nam kennis van de beroepsspecifieke competenties:

- handelen vanuit een visie steunend op breed inzicht in de maatschappelijke werkelijkheid;
- bijdragen tot onderzoek in het kader van een correcte beroepspraktijk;
- hanteren van gepaste, concrete en juridisch onderbouwde informatie in het belang van de cliënt;
- vorm geven aan de sociaal-agogische processen in taakgebieden;
- participeren aan het beleid en de uitbouw van een organisatie;
- bijdragen tot de profilering en ontwikkeling van de professionele identiteit;
- handelen op het kruispunt van mensen en hun omgeving vanuit een ethische grondhouding;
- doelgericht communiceren in een context van grote diversiteit.

De algemene, de algemeen beroepsgerichte en de beroepscompetenties zijn dan ook wat niveau en oriëntatie betreft volgens de commissie in overeenstemming met de decretaal opgelegde normen en met de vooropgestelde domeinspecifieke referentiekaders. De commissie waardeert de wijze waarop de opleiding de competenties heeft verwoord en neergezet. Het competentiebewustzijn is duidelijk aanwezig bij de studenten. De commissie is uitermate gecharmeerd door de wijze waarop de competentiekaart als instrument wordt gebruikt en als referentiekader fungeert. De commissie waardeert de beredeneerde keuze voor een eigen competentiematrix per afstudeerrichting, maar stelt vast dat de afstemming met de BAOBAB-lijst nog iets beter kan.

De opleiding heeft eveneens aandacht voor de internationale dimensie in de opleidingsdoelstellingen. Zo is internationalisering als vast agendapunt opgenomen in de jaaractieplannen van de verschillende vakgroepen en sluit de opleiding aan bij de internationale initiatieven van de coördinator internationalisering. Verder werden nog initiatieven opgezet om de internationale dimensie kracht bij te zetten. De commissie hoorde dat er diverse initiatieven rond internationalisering worden opgezet in het kader van stages en gastcolleges door buitenlandse onderzoekers.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

Beoordelingscriteria:

- De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, ingeval van gereguleerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake.
- Voor professioneel gerichte bacheloropleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding kiest voor een sterke gemeenschappelijke stam vanuit de visie van een brede inzetbaarheid van de afgestudeerde en dus ook van de wettelijke titel van 'Maatschappelijk Assistent'. Specialisatie wordt uitgewerkt in

vier afstudeerrichtingen: Maatschappelijk werk, Sociaal-Cultureel werk, Personeelswerk en Maatschappelijke advisering.

De opleiding gaf aan dat vanuit de communicatie met het werkveld een nauwere definitie van de visie op sociaal werk is ontstaan, die zich heeft verbonden met de kern van het beroep van een sociaal werker. Deze nauwere definitie is zichtbaar in een visie die gestoeld is op een systematisch en methodisch ondersteunde praktijk en professie. Sociaal werk richt zich niet alleen op de systematische en methodische aanpak van een probleemsituatie maar is ook gericht op het definiëren van sociale problemen, het concipiëren van mogelijke interventies en het onderzoeken van hun effecten. Daarnaast worden nog eigen accenten gelegd binnen de profilering van de opleiding. Dit heeft geleid tot profileringskenmerken die als volgt wordt weergegeven:

- uitbouw van een gefundeerde dynamische visie op sociaal werk als sturings- en reflectie-element voor de praktijkoriëntatie;
- nastreven van een reflectieve professionaliteit;
- centraal stellen van praktijkoriëntatie in het sociaal-agogisch handelen;
- aandacht voor communicatief en coöperatief handelen;
- belang van methodiek en methodisch kader gekoppeld aan essentiële beroepsvaardigheden;
- oog voor nationale en internationale dynamiek, vanuit micro-, meso- en macroniveau.

Deze profileringskenmerken worden door vijf pijlers ondersteund:

- Door participatie van studenten in diverse raden en commissies tracht men de studentengerichtheid te bewaken. - De dienst Leerpunt-studiebegeleiding werkt hierin medesturend.
- De studeerbaarheid van opleidingsonderdelen en faciliteiten ter ondersteuning van studenten dragen hier eveneens toe bij.
- De proactieve ondersteuning vanuit de departementale diensten onderwijs, internationalisering, onderzoek, dienstverlening en permanente vorming voegen een meerwaarde toe.

De commissie stimuleert de opleiding om haar eigen profiel nog meer in de verf te zetten en te communiceren naar de buitenwereld.

De commissie stelde vast dat de opleiding een diepgaande toetsing heeft uitgevoerd ten aanzien van binnen- en buitenlandse instellingen. Het vertrekpunt hierbij was de publicatie 'Leren en werken als maatschappelijk assistent' uit 2001 van de Vlaamse vereniging van hogescholen. In dit document komt het beroepsmatig beïnvloeden van mensen door middel van sociaal-agogische processen aan bod. Via de VLOR, Hogeschool Gent en de Associatie Universiteit Gent werd diversiteit als aandachtspunt geduïd. Voor de opleiding is dit het centrale thema. Van hieruit zijn werkgroepen opgericht en werd het thema in diverse opleidingsonderdelen opgenomen.

De commissie waardeert dat de opleiding werd getoetst aan diverse internationale standaarden, zoals het IASSW en IFSW. Ze beaamt dat een internationale vergelijking niet eenvoudig is. Ze stelde vast dat een aantal onderzoeken werden verricht om de diverse curricula aan buitenlandse instellingen te doorgronden. Vanuit een zicht op opleidingsspecifieke competenties, werd een Life Long Learning application ingediend om met drie internationale instellingen een internationaal semester te ontwikkelen vanuit de tuning methodologie. Ook was de opleiding actief in het EUSW (European Platform for Worldwide Social Work). De commissie wist de internationale toets duidelijk te waarderen. Vanuit het werkveld tenslotte, zo vernam de commissie, worden diverse samenwerkingsverbanden opgezet waarin wisselwerking optreedt.

De commissie vernam dat de studenten worden geïnformeerd door de opleidingscommissie waar eveneens studenten in vertegenwoordigd zijn. De departementssecretaris besteedt bij de toelichting van het opleidingsprogramma ook aandacht aan de competentiegerichtheid. De commissie stelde vast dat de doelstellingen in de studiegids zijn terug te vinden, die men kan consulteren op de website. De lectoren lichten de eindcompetenties toe bij het begin van elk opleidingsonderdeel. Uit de gesprekken bleek dat de studenten, het personeel en het werkveld goed op de hoogte zijn van de doelstellingen van de opleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 1, doelstellingen van de opleiding: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 1.1, niveau en oriëntatie:	goed
facet 1.2, domeinspecifieke eisen:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordelingscriteria:

- Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.
- De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.
- De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie vernam dat het huidige opleidingsprogramma vorm kreeg in de periode 2005-2007 en dat het vanaf het academiejaar 2007-2008 geleidelijk werd ingevoerd. In de aanloop naar het nieuwe opleidingsprogramma heeft de opleiding een koppeling gemaakt tussen de learning outcomes en de competenties uit het opleidingsprofiel. Dat resulteerde in verschillende beheersingsniveaus per competentie. De beheersingsniveaus gaan van inleidend, uitdiepend tot gespecialiseerd en zijn weergegeven op een overzichtslijst. De competentiematrix illustreert de relatie tussen de specifieke competenties en de beheersingsniveaus uit het opleidingsprofiel en de opleidingsonderdelen. De commissie is van mening dat de opleiding haar eindcompetenties op een adequate manier vertaald heeft in het programma. Dat wordt visueel weergegeven in de competentiematrices. Het programma en de inhoud van de opleidingsonderdelen stellen de student in staat om de vooropgestelde doelstellingen te realiseren.

De opleiding stelt de student als persoon centraal met inbegrip van de beroepsoriëntatie en beroepsontwikkeling. Het beroepsmatig handelen wordt daarbij aangeleerd met nadruk op de beroepsbekwaamheid. Deze redenering wordt weerspiegeld in het aanbrengen van kennis, vaardigheden en attitudes in zowel theorie, methodieken als praktijkkaders. De commissie stelt vast dat de opleiding sterk praktijkgericht is en een curriculum aanbiedt dat sterk geënt is op competentiegericht onderwijs.

De commissie waardeert dat de opleiding bij de vertaling van de doelstellingen in het opleidingsprogramma drie accenten heeft uitgewerkt, met name de nadruk op de persoon van de student, de eerste beroepsoriëntatie en beroepsontwikkeling, de initiatie van het beroepsmatig handelen van de student en als laatste de focus op de beroepsbekwaamheid van de student. Elk individueel thema is kenmerkend voor een deeltraject. De commissie waardeert eveneens de aandacht voor beroepsethiek. De realisatie van de persoonsgerichtheid wordt vooral in het eerste deeltraject waargemaakt binnen de opleidingsonderdelen Maatschappelijk assistent in de praktijk: theoretische en praktische bouwstenen 1 en 2. De ontwikkeling van zelfreflectie, met onder meer de exploratie van het eigen referentiekader en de grondhouding, wordt in deze opleidingsonderdelen ondersteund. Het opleidingsonderdeel Inleiding tot het sociaal werk geeft de student inzicht over micro-, meso- en macroniveaus in het werkveld en hun invloed op de dagdagelijkse realiteit van een sociaal werker. Verder komen theoretische vakken aan bod zoals Psychologie, Sociologie en Economie ter ondersteuning van het doordacht handelen.

Het tweede deeltraject kenmerkt zich vooral door de diepgaande werkveldverkenningen en methodische uitdieping van het beroep. De student maakt kennis met het werkveld door middel van een eerste stage. Communicatieve en groepsdynamische vaardigheden worden aangereikt. Er wordt verder gebouwd op opleidingsonderdelen uit het eerste deeltraject voor de verdere uitdieping van menswetenschappelijke, maatschappelijke en juridische kaders. Praktijkgericht en beleidsondersteunend onderzoek wordt eveneens aangeboden. Verdieping gebeurt via twee keuzelijsten: enerzijds verdieping in de methodieken aan de hand van de vier functionele domeinen, anderzijds verdieping via vier sociale werkterreinen.

Het derde deeltraject biedt vier afstudeerrichtingen aan: Maatschappelijk werk, Personeelswerk, Maatschappelijke advisering en Sociaal-cultureel werk. Specifieke opleidingsonderdelen worden per afstudeerrichting aangeboden vanuit elk specialisme. Het afstudeerproject en de stage 2 zorgen voor de integratie van de aangebrachte kennis en vaardigheden in gepaste attitudes.

Discipline-overschrijdende elementen worden doorheen de diverse modeltrajecten verweven. Ze zijn ingebed in verschillende opleidingsonderdelen. In het tweede en derde deeltraject worden keuzevakken aangeboden. De commissie vernam dat samenwerking in eerste instantie is uitgebouwd met de zusteropleiding binnen het departement. Bepaalde vakgroepen zijn opleidingsoverschrijdend samengesteld en worden gevisualiseerd via vier leerlijnen. Maar de commissie vernam dat ook interdepartementaal, binnen en buiten de associatie Universiteit Gent samenwerkingsverbanden aanwezig zijn. Zo werken interdisciplinaire teams samen binnen het opleidingsonderdeel Actuele methodieken in het welzijnswerk en zijn lectoren binnen de associatie lid van onderzoeksgroepen. Studenten kunnen opleidingsonderdelen volgen bij de faculteit Criminologie. De student kan daarenboven kiezen uit verschillende keuzelijsten en zich zo theoretisch en methodisch, gelinkt aan specifieke doelgroepen, terreinen of themata verrijken.

De commissie las in de beleidsnota internationalisering dat de studenten- en docentmobiliteit naar voren wordt geschoven als middel om van de andere te leren en te functioneren in een multiculturele omgeving. De wijze waarop internationalisering doorheen het curriculum is ingebed, inclusief de doorleving van zowel studenten en docenten, is volgens de commissie een toonbeeld voor andere opleidingen. Studenten hebben zo ook de mogelijkheid om in modeltraject drie te kiezen voor een kortlopende mobiliteit door zich in te schrijven voor het keuze-opleidingsonderdeel Internationaal vergelijkend sociaal werk. De koppeling van internationalisering aan de te verwerven competenties wordt uitermate gewaardeerd door de commissie.

De commissie vernam dat men in het kader van curriculumaanpassingen uitgaat van een departementale onderwijsvisie, waarbij de principes van het onderwijsprogramma werden vastgelegd op basis van de input van de onderwijsdienst. De modaliteiten voor curriculumvernieuwing zijn vastgesteld. De commissie stelde verder vast dat de curriculumvernieuwing heeft geleid tot het uitvoeren van een vergelijking met soortgelijke opleidingen en dat de vergelijking voor een terugvloeit naar de eigen opleiding zorgde. Daarenboven wordt een hoge graad van actualisatie nagestreefd, vaak in combinatie met internationalisering.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.2 Eisen professionele gerichtheid van het programma

Beoordelingscriteria:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en/of (toegepast) onderzoek.
- Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: **excellent**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft grote waardering voor de wijze waarop praktijk, onderwijs en onderzoek geïntegreerd zijn binnen de opleiding. Het samenspel tussen maatschappelijke dienstverlening en onderzoek levert een meerwaarde op voor het personeel. Er zijn diverse vormen van samenwerking met UGent. Docenten van UGent zijn als part-time docent actief binnen de opleiding. De opleiding geeft aan dat de ontwikkeling van kennis gekoppeld wordt aan interne vormingen, de aard van vakliteratuur en leermiddelen, de afstemming tussen theorie en praktijk alsook de integratie met toegepast wetenschappelijk onderzoek. De commissie vindt de integratie van praktijk, onderwijs en onderzoek een toonbeeld voor anderen.

Het beleidsondersteunend en praktijkgericht onderzoek dat het departement uitvoert, gebeurt op eigen initiatief én op vraag van besturen en organisaties. Via publicaties, studiedagen en congressen worden de onderzoeksresultaten bekendgemaakt bij een breed publiek en worden inhoudelijke discussies in het sociaal-agogisch werkveld gestimuleerd. Het onderzoek zelf is toegespitst op volgende onderzoeksdomeinen: sociaal werk en professionalisering; sociaal werk, diversiteit en gemeenschapsvorming; sociaal werk en (mensen)recht(en); sociaal werk in arbeid en samenleving. Deze onderzoekslijnen sluiten sterk aan bij de accenten die in de opleiding worden gelegd, en bij lopende of afgeronde onderzoeks- en dienstverleningsprojecten en/of expertise. De verdere invulling en ontwikkeling ervan verloopt in nauw overleg met alle opleidingsbetrokkenen. Naast onderzoek en wetenschappelijke dienstverlening, verzorgt het departement ook een groeiende maatschappelijke dienstverlening, studiedagen, navorming en postgraduatoren. De commissie vernam dat diverse organisaties al een beroep deden op het departement voor onderzoek zoals OCMW-instellingen en stadsbesturen voor bijvoorbeeld analyses en behoeftenonderzoek.

De commissie stelde vast dat de beroepsvaardigheden op diverse manieren binnen het programma worden aangebracht. Competenties die hier centraal staan, zijn het projectmatig, teamgericht en oplossingsgericht werken, gekoppeld aan het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid in de beroepspraktijk. Het eerste deeltraject staat in het teken van basisvaardigheden, die uitgediept worden in het tweede deeltraject. Het derde deeltraject stelt de beroepsbekwaamheid centraal binnen één van de vier afstudeerrichtingen waar de student zijn voorkeur heeft laten blijken. De commissie vindt de praktijkgerichtheid een sterk punt van de opleiding. Werkveldervaring wordt binnengebracht via opleidingsonderdelen die mee vorm krijgen via lezingen en voordrachten door gastsprekers en ervaringsdeskundigen. Bijkomend zijn diverse werkveldbezoeken en opdrachten ingebed om de student in contact te brengen met de latere beroepspraktijk.

De praktische gerichtheid van de opleidingsonderdelen ondersteunt de kennisontwikkeling die behoort bij het beroep van een sociaal werker. De opleidingsonderdelen Maatschappelijk Assistent in de Praktijk: theoretische en praktische bouwstenen 1 en 2 ondersteunen de kennisontwikkeling door interactieve hoorcolleges gecombineerd met verdieping in oefengroepen. De student kan ook keuzes maken in functie van doelgroep, terrein of thema. Het afstudeerproject dient als integratie van kennis en praktijk.

De commissie stelde vast dat het programma regelmatig wordt getoetst aan de beroepspraktijk via de contacten van het onderwijzend personeel met het werkveld. Binnen de werkveldcommissie zetelen bovendien vertegenwoordigers van de vier afstudeerrichtingen, zij geven eveneens input aan de opleiding.

Er worden twee stages ingericht voor de student. Stage 1 heeft plaats in het derde semester met een omvang van 15 studiepunten en loopt over 10 weken. Hier gaan zes voorbereidingsdagen aan vooraf op school en vier introductieseminaries over stage en supervisie. Tijdens de stage zelf hebben drie supervisiemomenten plaats en één evaluatiemoment. Stage 2 omvat 21 studiepunten en wordt ingericht in het zesde semester over 15 weken. Via vier reguliere supervisies, een tussentijds- (in stage 1 telefonisch) en een evaluatiemoment wordt het proces opgevolgd.

De opleiding beschikt over een uitgebreide digitale databank, met meer dan duizend potentiële stageplaatsen. De inrichting van een stagebureau verhoogt de bereikbaarheid van de student en de stage-organisaties bij de opleiding. De stage-oriëntatie voor stage 1 start in het eerste semester van het eerste deeltraject gebeurt via informatiesessies, stagebeurzen, infobundels en workshops. Ook op de elektronische leeromgeving Dokeos zijn infobundels ter beschikking. Via oriëntatiegesprekken op het einde van het academiejaar voor studenten die voor minstens 45 studiepunten credits hebben behaald inclusief voor de opleidingsonderdelen Maatschappelijk Assistent in de Praktijk: theoretische en praktische bouwstenen 1 & 2. Toewijzing vindt plaats na een positief sollicitatiegesprek. De opleiding beoogt een stageverloop bij een zelfde stageplaats voor zowel stage 1 als stage 2. Verandering is evenwel mogelijk mits het volgen van een specifieke procedure. Supervisie gebeurt in kleine groepjes van drie tot vier studenten. De methodiek wordt aan de hand van een cursus toegelicht. De stagebeleider/supervisor geeft de nodige ondersteuning en begeleiding bij de toepassing van deze methodiek. De stagementor staat in voor de begeleiding van de student op de werkvloer.

Voor studenten die internationale ervaring willen opdoen, is een internationale stage mogelijk. Studenten worden hier reeds in het eerste deeltraject over geïnformeerd via algemene informatievergaderingen. Studenten krijgen eveneens de kans om het keuze-opleidingsonderdeel Werken in een interculturele context te volgen.

Studenten doorlopen een selectieprocedure bij de toekenning van internationale stages. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen een stage aan een buitenlandse partnerinstelling of een stage op een buitenlandse stageplaats. Er werd actief geparticipeerd in het Leonardomobilitieitsproject 'Mobiliteit met diversiteit'. Wanneer studenten op buitenlandse stage vertrekken krijgen ze ondersteuning via een stagebundel met opdrachten. Supervisie gebeurt veelal via e-mail.

Internationale studentenmobiliteit wordt gestimuleerd door regelmatige informatieverstrekking, het afsluiten van diverse bilaterale akkoorden met partnerinstellingen alsook via de ontwikkeling van een Engelstalig curriculum voor inkomende Erasmusstudenten. De commissie waardeert de videoconferencing in het tweede deeltraject met buitenlandse partnerinstellingen. Er zijn eveneens mogelijkheden voor langlopende stage in deeltrajecten twee en drie. Via het keuze-opleidingsonderdeel Vergelijkend sociaal werk is internationale studentenuitwisseling mogelijk. De vele mogelijkheden die geboden worden op vlak van internationalisering vindt de commissie een voorbeeld voor andere opleidingen.

De commissie stelde vast dat het afstudeerproject bestaat uit een schriftelijk werkstuk dat 9 studiepunten telt. Via het opleidingsonderdeel Sociaal wetenschappelijk onderzoek in het tweede deeltraject worden de kaders aangereikt door de dienst Onderzoek, dienstverlening en permanente vorming. Via vier sessies 'seminaries afstudeerproject' worden de studenten verder voorbereid door lesgevers en door promotoren die afstudeerprojecten begeleiden. De promotor staat de student bij in het kader van individuele ondersteuning. Er wordt verwacht dat de student een zelfstandig werk uitvoert. Halverwege de stageperiode wordt een 'plan afstudeerproject' ingediend. Op basis hiervan beslist men of de student kan deelnemen aan de eerste zitting. De verwachtingen rond het afstudeerproject zijn opgenomen in de cursus 'afstudeerproject'. Een externe lezer leest het werk, is op de mondelinge verdediging aanwezig is en maakt zijn advies op dat ogenblik kenbaar. De commissie vond de eindwerkstukken van de beste die ze gezien had, ook op het vlak van integratie van praktijk, onderzoek en theorie. Zowel theorie- als praktijkdocenten bieden ondersteuning en de studenten worden ook voorbereid met onderzoekstraining.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordelingscriterium:

- Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat de samenhang van het programma goed en doordacht documentair is vastgelegd. Het opleidingsprogramma vertrekt vanuit een horizontale en verticale coherentie van opleidingsonderdelen doorheen het curriculum. Elk modeltraject is opgebouwd volgens 3 pijlers: de theoretische basis, de vaardigheden en methodes (training) en de praktijk. Doorheen de drie modeltrajecten worden de opgedane kennis, de vaardigheden en de attitudes geïntegreerd. De graduele opbouw is volgens de commissie zichtbaar doorheen de deeltrajecten.

Het eerste deeltraject stelt een eerste beroepsoriëntatie voorop. Dit komt in het programma tot uitdrukking in de opleidingsonderdelen Maatschappelijk assistent in de praktijk 1 en 2 waarbij zowel het theoretisch kader als de praktische inleiding tot het beroep aan bod komen. Verder zijn opleidingsonderdelen opgenomen die de student menswetenschappelijke, maatschappelijke en juridische kaders aanbrenge. In het tweede deeltraject komt voornamelijk het beroepsmatig handelen aan bod. Hiervoor zijn stages ingericht met supervisie waardoor reflectie en ervaringsuitwisseling mogelijk worden. De nadruk komt te liggen op het verkennen van het werkveld en de methodische uitdieping van het beroep. Binnen het derde deeltraject vindt voornamelijk integratie plaats van theoretische kaders, praktijk alsook algemene, methodische en communicatieve vaardigheden met het oog op de beroepsbekwaamheid van de studenten. De commissie stelde vast dat ook bij de opleidingsoverschrijdende keuzevakken aandacht is voor de horizontale en verticale afstemming.

De verticale afstemming van opleidingsonderdelen is gekoppeld aan leerlijnen. Vier leerlijnen zijn op dat vlak gedefinieerd:

- De conceptuele leerlijn omvat leerlijnen naar sociaal werk, naar filosofie/ethiek, een maatschappij/juridisch luik en een psychologische leerlijn. Deze leerlijn vormt de rode draad in de opleiding en kan niet los worden gezien van de andere. Aangereikte theoretische kaders worden verwerkt in het handelen.
- De vaardigheden- en trainingsleerlijn omvatten het toepassen en inoefenen van theoretische modellen. Praktijkoefeningen staan centraal. De leerlijnen die hierin opgenomen zijn, zijn de coöperatief handelen leerlijn, de communicatie leerlijn en de onderzoeksleerlijn.
- De ervarings- en reflectieleerlijn omvat opleidingsonderdelen die aanzetten tot leren van en op de werkplek, inclusief reflectie als basisattitude. Vooral de stages zijn uitgezet op deze lijn.
- De integrale leerlijn omvat integratie van visie, kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes in relatie tot het beroep.

Gezien zowel de opleiding Bachelor in het Sociaal werk als de opleiding Bachelor in de Orthopedagogie professionele opleidingen zijn binnen eenzelfde departement wordt er heel wat overleg gepleegd rond samenwerking in het kader van opleidingsonderdelen, organisatie van de opleiding en gemeenschappelijke activiteiten. Dit uit zich in opleidingsoverschrijdende vakgroepen Psychologie & Pedagogische wetenschappen en Sociale wetenschappen waardoor een grote uitwisseling van domeinspecifieke informatie voor beide opleidingen

mogelijk is. Er is eveneens overleg binnen de opleidingscommissies Sociaal werk–Orthopedagogie om opleidingsoverstijgende materies te bespreken.

De volgtijdelijkheid wordt bewaakt, ook bij individuele trajecten. Bij eventuele overlappings zoekt men naar alternatieve invullingen zoals individuele consultatie of groepsmentoraat. De studietrajectbegeleider bewaakt het traject van de student. De commissie hoorde dat in het kader van flexibele leertrajecten rekening wordt gehouden met de haalbaarheid zowel voor aanvrager als voor lesgever inclusief de coherentie binnen de opleiding en dat de volgtijdelijkheid wordt bewaakt. De commissie ziet in de toenemende flexibilisering een bijkomende uitdaging naar de volgtijdelijkheid van het programma. De commissie stelt vast dat de opleiding de grens van de flexibiliteit heeft bereikt ten aanzien van het reguliere programma, zeker gezien de hoge student/docentratio. De ambities van de opleiding naar flexibilisering en inclusief onderwijs hebben een impact op de samenhang van het programma. Dit wordt door zowel de docenten en het werkveld bevestigd.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt aandacht voor de impact van de flexibilisering op de volgtijdelijkheid van het programma.

Facet 2.4 Studietoestand

Beoordelingscriterium:

- De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studietoestand, bachelor: tenminste 180 studiepunten.

Oordeel van de visitatiecommissie: oké

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding bestaat uit drie studiejaar van elk 60 studiepunten. In totaal wordt dus een opleidingsprogramma georganiseerd van 180 studiepunten. De opleiding voldoet hiermee aan de formele eisen m.b.t. de minimale studietoestand van een professionele bachelor.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.5 Studielast

Beoordelingscriteria:

- De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet.
- Het programma is studeerbaar doordat factoren, die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren zoveel mogelijk worden weggenomen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie vernam dat de studietijdmetingen worden georganiseerd vanuit de dienst studietrajectbegeleiding in samenwerking met de departementale dienst kwaliteitszorg en de cel studietijdmetingen van de sector onderwijs vanuit de hogeschool Gent. Er wordt gebruik gemaakt van de methode van retrospectieve tijdschatting. De commissie stelde vast dat de opleiding een onderscheid maakt in metingen vóór de curriculumhervorming en erna. In de periode 2004-2007 werd gepeild naar de studietijd van opleidingsonderdelen en naar de spreiding van de studiebelasting doorheen de opleiding. Vanaf academiejaar 2007-2008 is gekozen voor een meer uitgebreide studietijdmeting met kwantitatieve bevragingen gekoppeld aan resonantiegesprekken. De bevraging is gekoppeld aan opleidingsonderdelen, zo worden studenten met individuele trajecten ook mee in rekening gebracht, wat de commissie positief vindt. Ook het feit dat de studietijdmetingen online en maandelijks door de student kunnen ingegeven worden, zal de deelname positief beïnvloeden. De commissie stelt vast dat de opleiding lange tijd gezocht heeft naar een goede methode van studietijdmeting. Er werden inmiddels diverse experimenten uitgevoerd op vlak van studietijd, maar de resonantiegroepen bieden een interim-oplossing, wat voldoende is voor de commissie. Tijdens de gesprekken hoorde de commissie dat als de bevraging een afwijkende studiebelasting op een opleidingsonderdeel aangeeft, men de betrokken lector inlicht. De meest voorkomende oorzaak van afwijkingen, zo vernam de commissie ligt in niet-correcte informatie op de ECTS-fiches.

Voor de studietijdmetingen die ter beschikking waren van de commissie, bleek de studietijd in lijn met de begrote studietijd voor de helft van de opleidingsonderdelen, voor de andere helft bleek die boven de begrote studietijd te liggen. De opleiding heeft volgens de commissie een gedegen analyse opgezet en de diverse beïnvloedende factoren in kaart gebracht. Die werden verder afgetoetst in de resonantiegesprekken met de studenten. Ook de studiebevorderende en -belemmerende factoren werden in kaart gebracht. Zo bleek dat de organisatie van opleidingsonderdelen in semesters een evenwicht brengt in de spreiding van de studiebelasting. De verregaande flexibilisering heeft eveneens een impact op de studiebelasting. De voornaamste studiebelemmerende factoren waren het laat ter beschikking stellen van in te studeren materialen, de moeilijke terminologie in de cursussen en het laat tijdig aankondigen van inhaallessen. Verder stelde de commissie vast dat de studietrajectbegeleiding binnen het departement de studenten ondersteunt tijdens hun studieloopbaan en dit zowel individueel als in groep.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie verwacht dat de opleiding verder zoekt naar een gedegen methode van studietijd.

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordelingscriteria:

- Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.
- De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De dienst Onderwijs werkte via een hogeschoolbreed overleg een geactualiseerde onderwijsvisie uit. Onder leiding van de Dienst Integrale Kwaliteitszorg en Onderwijsontwikkeling zal de faculteit Mens en Welzijn en de opleiding sociaal werk deze onderwijsvisie verder specificeren en concretiseren.

De commissie stelde vast dat de opleiding gebruikmaakt van volgende werkvormen: interactieve hoorcolleges, oefeningen en oefengroepen via rollenspel, observaties, zelfstudie, projecten, discussies, groepsopdrachten. De stages en het afstudeerproject maken hier eveneens deel van uit. Volgens de opleiding zijn de werkvormen zo gekozen dat studenten op basis van het aangeboden programma en via de mix theorie en praktijk aangezet worden tot zelfstandig werken en tot levenslang leren. De commissie vond dit weerspiegeld in de studiefiches maar ze stelde wel vast dat er geen afstemming is over de te hanteren werkvormen bij blended learning.

De commissie stelde vast dat de studiefiches per opleidingsonderdeel in de cursus zijn opgenomen en dat ze beschikbaar zijn op de website. Ze vernam verder dat de studiefiches op vraag van de dienst kwaliteitszorg door de departementale onderwijsdienst onderwijskundig doorgelicht worden. Meer specifiek worden de werk- en evaluatievormen vergeleken. De commissie vernam dat de departementale onderwijsdienst diverse vormen voorziet. De dienst biedt ondersteuning en coaching aan lesgevers. Via bezoeken en gesprekken in het kader van de opleidingscommissies en opleidingsoverleg wordt didactisch materiaal voorgesteld en besproken. De commissie las in het strategisch beleidsplan 2007-2012 dat er acties werden ondernomen om cursussen en opdrachten op een eenvormige manier aan te bieden. Het draaiboek dat per opleidingsonderdeel werd opgesteld en waarin de didactische aanpak wordt besproken inclusief de link tussen doelstellingen, werkvormen, leermiddelen en evaluatievorm, vindt de commissie een goed initiatief.

De commissie stelde vast dat het elektronisch leerplatform dienst doet als communicatiemedium tussen docent en student waarop ook ondersteunend materiaal wordt aangeboden voor opleidingsonderdelen. Verder werd het programma ETOS (Elektronisch Traject- en Ontwikkelingsdossier voor Studenten) ingevoerd in het curriculum in het eerste deeltraject.

Via jaaractieplannen worden de onderwijsmiddelen continu onder de aandacht gebracht. Indien men problemen detecteert via de studietrajectbegeleiding, worden de vakgroepen ingelicht om tot oplossingen te komen. De leermiddelen worden binnen het vakoverleg besproken maar de commissie ziet dat er nog werk aan de winkel is want er is geen gemeenschappelijke analyse en afstemming tussen docenten.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt aandacht voor een afdoende afstemming van de werkvormen en leerlijnen in het kader van blended learning.

De commissie vraagt aandacht voor een gemeenschappelijke analyse en afstemming van de leermiddelen tussen de docenten.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordelingscriterium:

- Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Oordeel van de visitatiecommissie: **excellent**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het kader voor de evaluatie van studenten vond de commissie terug in het onderwijs- en examenreglement (OER). De commissie stelde vast dat de opleiding aandacht besteed heeft aan een correcte communicatie van de evaluatievorm via de studiefiches. De commissie vindt dat de communicatie over de examens prima verloopt. Lesgevers worden ingelicht over het toetsen door de departementssecretaris. Studenten hebben inzagerecht in de examens met feedback, en dit zowel na de eerste als de tweede examenperiode. Dit verhoogt de betrokkenheid van zowel docent als student bij de opleiding.

Het eerste en tweede deeltraject heeft vooral schriftelijke examens, al dan niet in combinatie met permanente evaluatie, reflectie-opdrachten, individuele opdrachten of groepsopdrachten. In functie van de voortgang doorheen de deeltrajecten, wordt de variatie aan evaluatievormen groter. Een overzicht van evaluatievormen is opgemaakt per opleidingsonderdeel.

De docent is uiteindelijk verantwoordelijk voor de bepaling van de criteria en de wijze van beoordelen. De commissie vernam dat er modaliteiten zijn om continuïteit te garanderen als examinatoren wegvallen door ziekte. Verder is er door de nauwe samenwerking met de onderwijsdienst overleg bij het opstellen van nieuw evaluatiemateriaal. De bevraging van de opleidingsonderdelen vanuit de cel kwaliteitszorg is eveneens een input naar de docent. Het toetsen wordt bewaakt middels diverse overlegmomenten. Het is een vast punt binnen het jaaractieplan van de onderwijsdienst. Diverse acties in dit kader zijn aangetoond. Zo is er een afstemming binnen de studiefiches van de eindcompetenties en evaluatie. De commissie was zeer te spreken over de opmaak en de beoordeling van de evaluaties. Vooral de wijze waarop de competenties vorm gekregen hebben en de definiëring van de beoordeling ervan, zorgt ervoor dat de opleiding op een eenvoudiger manier opdrachten in het kader van permanente evaluatie kan doseren en uitvoeren. Het is ook voor studenten transparanter.

De examenvragen die de commissie ingekeken heeft, staan volgens haar op het niveau van de opleiding.

Voor stages zijn specifieke evaluatievormen aan de orde, met name een stagedagboek. Het gaat hierbij om een werkmap met werk- en reflectieverslagen en een persoonlijk ontwikkelingsplan, dat als middel wordt aangewend voor supervisies. Een zelfevaluatieverslag wordt opgesteld waarbij de stagementor advies voor evaluatie doorgeeft. Uiteindelijk kent de stagebegeleider de eindbeoordeling toe. Bij stage 1 en 2 is tussentijdse evaluatie voorzien. De eindevaluatie heeft plaats op de hogeschool zelf, en bestaat uit een zelfevaluatie van de student, de evaluatie door de stagebegeleider en het advies voor evaluatie door de stagementor. De commissie waardeert dat de evaluatie tot stand komt met de drie partijen.

Het afstudeerproject kan verbonden worden met de stageplaats of een werkdomein. Het eindwerk wordt verdedigd voor een jury met extern jurylid maar de eindverantwoordelijkheid ligt bij de promotor. De puntenverdeling bestaat uit 60% voor het schriftelijke deel en 40% voor de verdediging. Dat er feedback wordt gegeven zowel bij slagen als niet-slagen van de student, vindt de commissie belangrijk en wist zij eveneens te waarderen.

De commissie vindt de wijze waarop de stages en de bachelorproeven geconcipieerd en beoordeeld worden een toonbeeld voor anderen en vond de kwaliteit weerspiegeld in het hoge niveau van de eindwerken.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing voor een professioneel gerichte bacheloropleiding.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

Beoordelingscriteria:

Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten bachelor:

- diploma secundair onderwijs, diploma van het hoger onderwijs van het korte type met volledig leerplan, diploma van het hoger onderwijs voor sociale promotie of een diploma of getuigschrift dat bij of krachtens een wet, decreet, Europese richtlijn of een andere internationale overeenkomst als gelijkwaardig wordt erkend;
- door het instellingsbestuur bepaalde voorwaarden voor personen die niet aan bovengenoemde voorwaarden voldoen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding hanteert de decretaal voorziene toelatingsvoorwaarden voor de bachelor/masteropleiding.

De commissie stelde vast dat de opleiding de eigenschappen van de instroom in kaart heeft gebracht. De opleiding ziet vier groepen studenten: generatiestudenten uit het secundair onderwijs, niet-generatiestudenten na heroriëntatie, zij-instromers met een bachelordiploma en zij-instromers van Masters in de Criminologie. Het aantal niet-generatiestudenten bedraagt circa 100 op een totaal van ongeveer 300 instromende studenten. Dit betekent dat deze studenten reeds een hoger onderwijservaring achter de rug hebben. De opleiding merkt dat het aantal zij-instromers stijgt. Een deel van deze studenten stromen in via een verkort traject op basis van EVK. De commissie waardeert dat er een brochure voorzien is over studieduurverkortings. De commissie waardeert eveneens dat er in functie van de vooropleiding een aantal standaard verkorte trajecten zijn uitgetekend. Voor afgestudeerden Orthopedagogie bedraagt het verkorte programma 69 studiepunten, voor afgestudeerden Lerarenopleiding 120 studiepunten, voor afgestudeerden Verpleegkunde, afstudeerrichting Sociale verpleegkunde 123 studiepunten en voor afgestudeerden Criminologie 78 studiepunten (bachelors Criminologie) / 60 studiepunten (master Criminologie). Afgestudeerden Orthopedagogie en Criminologie kunnen in één academiejaar het diploma professionele bachelor in het Sociaal Werk halen, terwijl afgestudeerden in de Lerarenopleiding en Verpleegkunde hier minimaal twee academiejaren over doen. Voor de studenten die het diploma Sociaal werk kunnen behalen in één academiejaar wordt er een (verplicht te volgen) instroomtraject voorzien. Dit instroomtraject – dat georganiseerd wordt vóór aanvang van het academiejaar – introduceert de studenten in de te kiezen afstudeerrichting. Volgens de studenten is de informatie hierover duidelijk en worden ze adequaat ondersteund door de trajectbegeleider. Er is ook een procedure voor EVC uitgewerkt en de centrale stafmedewerker EVC begeleidt de studenten bij het doorlopen van de EVC procedure. De opleiding heeft tot hiertoe nog geen aanvragen ontvangen.

In het Onderwijs- en examenreglement las de commissie dat de student de keuze heeft om flexibel te studeren. Studenten kunnen kiezen voor een voltijds of een deeltijds programma. Ook geïndividualiseerde trajecten zijn

mogelijk. De commissie is aangenaam verrast over de soepelheid om mensen toe te laten tot de opleiding, de procedure voldoet aan het decreet.

Het aantal vrouwelijke studenten is in de meerderheid met 70%. Er is een stijging in het aantal mannelijke studenten merkbaar. Leeftijd en geografische afkomst zijn gekend. De meeste studenten zijn afkomstig uit Oost-Vlaanderen. Een kleine helft van de generatiestudenten heeft een TSO-diploma op zak. Er is een stijging merkbaar van TSO- en BSO-studenten binnen de opleiding. Studenten met functiebeperkingen maken 5.5% uit van de generatiestudenten.

De commissie stelde vast dat de opleiding een aantal acties onderneemt om het programma te laten aansluiten bij de vooropleiding van de student. Er zijn faciliteiten voor studiebegeleiding en trajectbegeleiding alsook voor studenten met functiebeperkingen, werkstudenten, topsporters en mandaathouders.

De talenkennis van studenten wordt bij het begin van het academiejaar gescreend. Zwakkere studenten komen in aanmerking voor remediëring. Deze wekelijkse taalondersteuning bestaat uit het (opnieuw) aanleren van taalregels voor het schrijven van verslagen en teksten. Dit initiatief maakt deel uit van het bredere taalproject dat Hogeschool Gent heeft opgestart in 2009-2010.

De commissie leidde uit de ECTS-fiches af dat de opleiding uitdrukkelijk uitgaat van het feit dat er geen voorkennis is vereist bij de aanvang van opleidingsonderdelen uit het eerste deeltraject.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 2, programma: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 2.1, relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma:	goed
facet 2.2, eisen professionele gerichtheid van het programma:	excellent
facet 2.3, samenhang van het programma:	voldoende
facet 2.4, studieomvang:	oké
facet 2.5, studielast:	voldoende
facet 2.6, afstemming tussen vormgeving en inhoud:	voldoende
facet 2.7, beoordeling en toetsing:	excellent
facet 2.8, masterproef:	niet van toepassing
facet 2.9, toelatingsvoorwaarden:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 3 Inzet van het personeel

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordelingscriterium:

- Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde vast dat het personeelsbeleid wordt gestuurd vanuit de hogeschool. De departementsraad zorgt voor de uitvoering binnen het departement. Deze raad wijst de personele middelen toe aan de verschillende opleidingen van het departement. De opleiding kan via de vakgroepen de opleidingscommissie inlichten over de noden en behoeften, waarna het departementshoofd met dit voorstel naar de departementsraad kan. Deze laatste beslist over de vacatures in functie van de middellange termijnplanning en de personeelsformatie. De commissie vernam dat er bij aanwerving expliciete aandacht is voor de inhoudelijke, onderwijskundige en didactische kwaliteiten van het onderwijzend personeel. Er worden kandidaten geselecteerd die kunnen ingezet worden op onderwijs, onderzoek en dienstverlening, de drie taakgebieden zoals decretaal vastgelegd. Die focus zag de commissie ook weerspiegeld in het zelfevaluatieformulier voor personeel.

Voor nieuwe medewerkers van het onderwijzend personeel werd op hogeschoolniveau een onthaalbeleid uitgewerkt. Er is een introductieprogramma voorzien. Op departementaal niveau is extra ondersteuning voorzien door de departementale onderwijsdienst. Die biedt drie begeleidingssessies aan onder de vorm van coaching. De personeelsleden bevestigden tijdens de gesprekken dat ze goed begeleid werden.

De commissie vernam dat bij de bepaling van een individuele opdracht een evenwicht wordt nagestreefd tussen de wensen van het onderwijzend personeel, de competenties en de noden van de opleiding.

Op hogeschoolniveau werden procedures opgesteld voor benoeming, bevordering en evaluatie. Het departementshoofd voert de evaluatiegesprekken. De commissie stelde vast dat de opleiding werkt met statutaire en omstandigheidsevaluaties in combinatie met feedbackgesprekken. Departementaal is een regeling vastgelegd waarbij een eerste aanstelling leidt naar een feedbackgesprek tussen het lid van het onderwijzend personeel en de voorzitter van de opleidingscommissie. Hierin komen hoofdzakelijk inhoudelijke aspecten aan bod, wat in latere gesprekken kan aangevuld worden met resultaten van bevragingen van opleidingsonderdelen. De commissie waardeert de beoordelingsprocedure.

De commissie vindt dat er meer dan voldoende aandacht is voor de professionalisering van het onderwijzend personeel. In de eerste plaats werd geïnvesteerd in de verhoging van de deskundigheid van het personeel door aanwerving van masters in Sociaal werk en doctorandi. Positief is dat meerdere leden van het onderwijzend personeel werken in associatiewerkgroepen. De commissie is ook van mening dat er genoeg aandacht gaat naar bijscholing. De lesgevers kunnen kiezen uit een aanbod op associatie-, hogeschool- en departementsniveau. Binnen de vakgroepen is er een zekere autonomie voor het uitstippelen van een vormingsbeleid. Dat alles maakt dat het personeel volgens de commissie meer dan voldoende gekwalificeerd is om het programma uit te voeren.

Het administratief en technisch personeel en het I&C team (Informatie & Communicatie) ondersteunen het opleidingskorps. De commissie weet de student- en docentgerichte benadering van de ondersteunende diensten ten zeerste te waarderen. Er is ook een halftijdse stadmedewerker die werkt voor de vakgroep én de opleiding sociaal werk. Via het VTO-beleid op departementaal vlak wordt professionalisering van het ATP gestimuleerd.

Een diversiteitsbeleid maakt deel uit van het strategisch beleidsplan 2007-2012 en is bijgevolg in opbouw ten tijde van de visitatie. Via projectgroepen en de uitwerking van testen voor het personeel wenst de opleiding een concrete invulling aan diversiteit en gelijke kansen te geven.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

Beoordelingscriterium:

De opleiding sluit aan bij de volgende criteria voor de inzet van personeel van een professioneel gerichte opleiding:

- het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk.
- bij de daartoe in aanmerking komende opleidingen dient daarenboven voldoende personeel te beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde vast dat heel wat personeelsleden een master of bachelordiploma in het Sociaal werk hebben. Ze waardeert dat de opleiding niet enkel de aandacht heeft voor onderwijs maar ook voor dienstverlening en onderzoek gaat. Het aantrekken van doctors of doctors in voorbereiding draagt hiertoe bij. De associatieonderzoeksgroepen dragen bij tot een verbreding en verdieping van de onderzoeksexpertise. Via vakgroep- en opleidingsoverleg wordt het multidisciplinaire karakter en de specialisaties binnen het onderwijzend personeel aangescherpt.

De commissie zag vele verbanden met het beroepenveld. Veel lesgevers combineren een onderwijsopdracht met een deeltijds ambt in het werkveld, waardoor deze het werkveld binnen de opleiding brengen. Daarnaast wordt actief ingespeeld op het beroepenveld, en dit via werkveldcommissies die barometer van trends zijn en via inhouden binnen het curriculum. Bijkomend worden diverse initiatieven zoals bezoeken en projecten ingericht om de link met het beroepenveld concrete vorm te geven. Via jurering en stages zijn er eveneens feedbackmomenten en ook structureel via de inrichting van stagementorendagen.

De commissie nam kennis van de beleidsnota internationalisering die vertaald is naar concrete initiatieven, zoals het vastleggen van sleutelementen voor de uitbouw van een doelgericht partnernetwerk, de opmaak van specifieke studies, actieve participatie in lezingen, projecten en communicatie van goede werkpraktijken. Er is een uitgebreid internationaal netwerk, wat lectorenmobiliteit stimuleert. De commissie vernam dat de opleiding actief participeert in internationale netwerken zoals de European Society for Research on the Education of Adults (ESREA), European Working Group on Drugs Oriented Research (EWODOR), European Research Association (EERA), het Expertisecentrum voor Europees Recht (ECER) en de American Association on Intellectual and Developmental Disabilities (AAIDD). Die participatie leidt dikwijls tot internationale publicaties. Verder vernam de commissie dat de opleiding werd geselecteerd door het departement Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap als vertegenwoordiger voor de Sociaal-Agogische opleidingen voor Generation: Helsinki Seminar for Student Placement, waar er samen met andere Europese coördinatoren werd gebrainstormd over de toekomst van Leonardo binnen het nieuwe Life Long Learning Programme. Tenslotte werd de coördinator internationalisering van het departement geselecteerd door het Agence pour l'évaluation de Qualité dans l'enseignement Supérieur

(AEQES) als voorzitter van de visitaties van de elf Franstalige opleidingen Sociaal werk. De commissie waardeert de internationale- en de onderzoeksgerichtheid als sterke punten voor de opleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde vast dat de opleiding Sociaal werk 67 personeelsleden telt die samen 52,65 VTE uitmaken. 16 VTE staan in voor de algemene ondersteuning op departementaal niveau zoals kwaliteitszorg, communicatie, onderwijsvernieuwing, studiebegeleiding, onderzoek, 36,35 VTE staan in voor de inhoudelijke realisatie van het curriculum. De opleiding telt 2 voltijdse docenten, 3 voltijdse hoofdlectoren, 25 lectoren en 30 praktijklectoren. Er zijn geen gastprofessoren bij de opleiding betrokken.

De opleiding bestaat uit 34 voltijdse en 33 deeltijdse personeelsleden. De leeftijds piramide telt een aanzienlijk aandeel lectoren in de leeftijdscategorie 50-59.

De student/docentratio ligt volgens de commissie hoog: 22,54. Binnen het departement ligt die op 23,44, rekening houdend met de volledige omkadering. De commissie is van mening dat de inzet van het personeel zijn grenzen heeft bereikt, rekening houdend met de ambities die de opleiding vooropstelt.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt aandacht voor de student/docentratio.

Oordeel over onderwerp 3, inzet van het personeel: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 3.1, kwaliteit personeel:	goed
facet 3.2, eisen professionele gerichtheid:	goed
facet 3.3, kwantiteit personeel:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 4 Voorzieningen

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

Beoordelingscriterium:

- De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding wordt aangeboden op de campus Schoonmeersen. Die bevindt zich op wandelafstand van het station. De commissie vernam dat het beleid qua huisvesting en sociale voorzieningen centraal wordt gestuurd. Per departement worden een aantal auditoria en lokalen prioritair toegewezen. Wat de opleiding Sociaal werk betreft, stelde de commissie vast dat die beschikt over computerlokalen, veertien leslokalen en supervisielokalen. De studentenadministratie van het departement is eveneens gehuisvest in hetzelfde gebouw. De commissie vindt dat de gebouwen voldoen aan de basiseisen. De leslokalen zijn goed uitgerust en faciliteren de interactie van de docent met de studenten.

De commissie vindt de mediatheek heel goed uitgerust. Ze biedt de student meer dan voldoende mogelijkheid om boeken of digitale media te raadplegen. De hogeschool beschikt over een degelijke infrastructuur en een efficiënt ingerichte mediatheek. De bibliotheek is in 2009 met de andere bibliotheken gefusioneerd, zodat het aanbod voor de studenten nog vergroot is. De elektronische leeromgeving Dokeos dient als communicatie- en informatiekanaal.

De ICT-voorzieningen zijn volgens de commissie afgestemd op de behoeften van studenten en docenten. De dienst ICT en Communicatie richt vormingen in. Diverse digitale tools werden ontwikkeld om de werkorganisatie te verbeteren. De stagedatabank en de tool voor online bevestigingen zijn hier voorbeelden van. Via de vacaturedatabank kan men cv's en jobaanbiedingen consulteren. Verder is compenserende lees- en schrijfsoftware ter beschikking van studenten met dyslexie. Studenten kunnen de computers gebruiken binnen het gebouw. Daarnaast zijn er ook lokalen die de studenten kunnen reserveren voor groepswork of individuele studie.

Uit de gesprekken met de studenten blijkt de waardering voor de faciliteiten die ter beschikking worden gesteld. Anderzijds gaven docenten wel aan dat zij zelf niet over een werkplek beschikten en dat recente aanpassingen de eigen werkruimte verder hebben verkleind.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Beoordelingscriteria:

- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.
- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde vast dat de hogeschool diverse initiatieven onderneemt om abiturienten en geïnteresseerden voor te lichten, zoals SID-ins, informatiebeurzen voor laatstejaarsstudenten uit het secundair onderwijs, de open klasweek, campusdagen en infodagen voor directies en CLB's. Verder krijgen alle Vlaamse studenten een brochure en zomeragenda toegestuurd.

De studenten die de commissie sprak, waren tevreden over de opvang bij de start van de opleiding. Tijdens de onthaaldag werden ze rondgeleid en kregen ze nuttige informatie over de hogeschool en de campus. De handboeken waren aanwezig, de lectoren stelden zich voor en in kleine groepjes kregen ze verdere toelichting. Elke docent introduceerde zijn opleidingsonderdeel in functie van de competentiekaart.

De opleiding screent de ICT-vaardigheden van de instromende studenten via een intaketest. De resultaten kunnen aanleiding geven voor de student om zich via extra modules wegwijs te maken in functie van de eigen noden en behoeften. Via de vrijblijvende Lassitest krijgt de student inzicht in zijn studievoordigheden en wordt hij ingeval van minder resultaat aangespoord om begeleidingsinitiatieven op te nemen. De verplichte taalttest biedt mogelijkheden om vroegtijdig problemen op te sporen. Diverse remediëringcursussen worden dan aangeboden. De commissie vindt dit goede initiatieven om de student in zijn leerproces te begeleiden.

De commissie vindt dat de opleiding veel aandacht geeft aan de begeleiding van nieuwe studenten. Die worden in kleine groepjes opgevangen en ingewerkt via het opleidingsonderdeel Maatschappelijk assistent in de praktijk: theoretische en praktische bouwstenen. Via een vijftal coachingssessies gekoppeld aan groepsmentoraat krijgt de student inzicht in zijn groeiproces. De (praktijk)lector speelt een sturende rol als mentor en is de eerste vertrouwenspersoon als er zich problemen voordoen. De studenten krijgen eveneens een beeld van alle faciliteiten die ter beschikking worden gesteld voor begeleiding, zowel op niveau van het departement als van de hogeschool. Diverse brochures brengen de mogelijkheden onder de aandacht. De studenten waren positief over deze ondersteuning. Het mentoraat is afgestemd op de eerstejaarsstudenten en wordt gedragen door de lectoren die instaan voor het opleidingsonderdeel Beroepspraktijk. Een werkboek is opgesteld in samenwerking met de studiebegeleiders. Via het leerpunt Sociaal werk kunnen studenten terecht voor advies en individuele begeleiding. Hiervoor zijn diverse contactmomenten voorzien. Via vier sessies in kleine groep worden studenten aangezet tot het leren studeren via het aanreiken van studiemethoden op basis van eigen materiaal. Deze cursus wordt tweemaal in het academiejaar aangeboden. Studenten worden ingewijd in studieplanning binnen de opleidingsuren.

De studenten bevestigden dat ze via diverse kanalen worden geïnformeerd. De website is de hoofdbron van informatie, waar studenten onder andere ook het OER terugvinden. Verder is er Dokeos als informatiekanaal met betrekking tot opleidingsonderdelen, studentenbegeleiding en studentensecretariaat. De studiefiches zijn er ook raadpleegbaar, net als op de departementale website en in de cursussen zelf.

De studiedienst en studiebegeleiding van het departement bieden verder diverse vormingscursussen aan in het kader van faalangst, uitstelgedrag, spreekangst enzovoort. Ook individuele begeleiding is mogelijk. Voor vakinhoudelijke ondersteuning kunnen de studenten terecht bij de lesgevers. De vorm waarin de vakinhoudelijke ondersteuning gebeurt, staat vermeld in de studiefiche.

Via de trajectbegeleider kunnen studenten specifiek advies vragen met betrekking tot hun studieloopbaan. Studenten met een speciaal statuut kunnen via de trajectbegeleider nagaan of ze voor faciliteiten in aanmerking komen. Via SOVOREG kan de student terecht voor psychosociale begeleiding naast de gangbare begeleiding via de studie- en studentenbegeleider. De ombudsfunctie is gekend bij de student, zo bleek uit de gesprekken.

De centrale dienst internationalisering staat in voor de administratie rond studenten- en docentenmobiliteit en de commissie vindt die goed georganiseerd. De website is ook Engelstalig en inkomende studenten ontvangen daarbovenop een informatiepakket. Taalvoorbereiding Engels en Nederlands wordt flexibel aangeboden in samenwerking met het Provinciaal Centrum voor Volwassenenonderwijs. Kandidaat uitgaande studenten worden op een infovergadering ingelicht. De verschillende mogelijkheden worden toegelicht. Op departementaal vlak wordt er verder ingegaan op de departementale Dokeoscursus Internationalisering, de buitenlandse stageplaatsen, de Engelstalige curricula en de Erasmuspartners. De studenten ontmoeten op dat moment ook de terugkomers. De departementale Dokeoscursus Internationalisering is voor alle studenten zichtbaar. Studenten vinden er informatie over de departementale procedure, de stageplaatsen en de beurzen.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 4, voorzieningen: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 4.1, materiële voorzieningen:	goed
facet 4.2, studiebegeleiding:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordelingscriterium:

- De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde vast dat het kwaliteitsbeleid van de hogeschool steunt op drie pijlers. Een eerste pijler vormen de zelfevaluaties op diverse niveaus binnen de organisatie op basis van de TRIS-methodiek. Een tweede pijler bestaat uit de bevraging van belanghebbenden en als laatste pijler zijn verbeterdoelen en verbeterplannen opgesteld en vastgelegd in departementale jaaractieplannen en jaarverslagen. De centrale stuurgroep KZ – met de departementale kwaliteitsverantwoordelijken als leden – volgt de uitvoering van de verbeteracties op. Verder vernam de commissie dat er jaarlijks een kwaliteitsdag wordt ingericht voor het volledige onderwijzend korps waar thema's als studentenparticipatie, strategische planning en kwaliteitszorg aan bod komen.

Het departementale niveau geeft een verdere verticale invulling aan het hogeschoolbeleid. De commissie stelde vast dat het departement beschikt over een kwaliteitszorgcoördinator. De departementale kwaliteitscel coördineert de inhoudelijke werkzaamheden en geeft advies op de beleidskern en de opleidingscommissies. De commissie nam kennis van het departementale kwaliteitshandboek. De opleidingscommissie, met de kwaliteitscoördinator als lid, maakt samen met de vakgroepen de kwaliteitszorg waar binnen de opleiding. De commissie waardeert de wijze waarop kwaliteit beleefd wordt binnen de opleiding.

De commissie stelde vast dat de opleiding de TRIS-methode gebruikt voor de zesjaarlijkse zelfevaluaties. Er worden diverse bevragingssystemen toegepast in functie van de doelgroep en de te verkrijgen informatie. De diverse bevragingen zijn inzichtelijk in kaart gebracht en gekoppeld aan frequentie, vergaderplatform en opvolgingsmethodiek. De bevragingen richt zich tot abiturienten, de opleiding an sich, de onderwijsactiviteiten, het personeel, de afgestudeerden en het werkveld. Elke insteek heeft een platform waar de resultaten worden toegelicht. De resultaten van de bevragingen worden geëvalueerd. De opleiding krijgt hierdoor inzicht in de sterke punten en verbeterpunten. De commissie stelt vast dat er effectief een systeem van kwaliteitszorg is opgezet, maar merkt dat de kring niet volledig wordt gesloten, voornamelijk op het vlak van monitoring of tussentijdse opvolging van verbeteracties. De recente aanpassingen en herzieningen hebben volgens de commissie een positief effect. De principes van kwaliteitszorg worden daadwerkelijk toegepast. De commissie waardeert het feit dat kwaliteitszorg ingebed is in het primaire proces. De commissie stelde vast dat door de strakke aansturing van kwaliteitszorg vanuit de overkoepelende diensten de zelfontwikkeling van de opleiding te weinig ruimte dreigt te krijgen. De voortvarendheid van de centrale diensten en tussenniveaus kunnen de ontwikkelingen binnen de opleiding beperken.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt aandacht voor voldoende afstemming en evenwicht tussen de kwaliteitszorgwerking van de overkoepelende diensten en de kwaliteitszorgwerking binnen de opleiding.

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordelingscriterium:

- De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De jaarverslagen verschaffen inzicht in de realisatie en opvolging van de verbeteracties. Er wordt rekening gehouden met opmerkingen die via alumni, werkveld en studenten geformuleerd worden. De commissie is van mening dat het kwaliteitszorgbeleid inherent deel uitmaakt van het algemeen beleid van de opleiding en het departement. De agenda van de opleidingscommissie wordt bij de start van het academiejaar bepaald en omvat het inplannen van thema's met betrekking tot het interne kwaliteitszorgbeleid. Het jaaractieplan omvat dan ook elementen van strategische projecten en korte termijndoelstellingen. De jaarlijkse kwaliteitsdag binnen het departement garandeert de doorstroming van informatie uit bevragingen en aanbevelingen vanuit de verschillende commissies.

Uit de vorige visitatie kwam naar boven dat de veelheid aan acties de werkdruk verhoogden. Het strategisch beleidsplan en de jaaractieplannen en andere initiatieven werden opgezet om hiervoor een oplossing te geven. De commissie waardeert het zelfverbeterend vermogen van de opleiding die aandacht besteedde aan de opmerkingen van de vorige visitatie. De commissie stelde vast dat vijf strategische doelstellingen zijn geoperationaliseerd en gekaderd in 18 prioritaire projecten die uitgezet worden in een meerjarenplan. De projecten worden in bestaande overlegstructuren uitgewerkt of in projectgroepen. De verbeterpunten uit de vorige visitatie werden aangewend om het strategisch beleidsplan op te stellen. Diverse speerpuntprojecten werden opgestart, zoals de opmaak van het kwaliteitshandboek, de opzet van een langetermijnplanning voor bevragingen, de spreiding van verbeterplannen en de integratie van het opleidingsprofiel in elk opleidingsonderdeel.

De commissie vernam dat op basis van de SWOT-analyse een kleine vijftig projecten zijn geconcretiseerd vanuit het strategisch beleidsplan over een periode van vijf jaar. Realisaties zijn aantoonbaar naar visie-ontwikkeling, interne vormingen, onderwijsuitvoering, ondersteunende projecten en personeelsbeleid. In een stramen van de 7-s'en (system – structure – staffing – supplies – style – skills en shared values) werd de analyse uitgezet. Op basis daarvan werden de nieuwe strategische lijnen geformuleerd en de prioritaire projecten bepaald.

Op niveau van de lesgevers vernam de commissie dat een specifieke procedure van toepassing is voor de opvolging van de resultaten van bevragingen, en dit zowel voor open als gesloten vragen inclusief het gemiddelde. De vakgroepvoorzitter gaat het gesprek aan met de lesgever via een feedbackgesprek. Bij het vaststellen van probleempunten kan coaching worden voorgesteld, bij het vaststellen van chronische afwijkingen kan het een punt zijn bij de evaluatie van de betrokkene. Zowel de lesgever als de opleidingscoördinator kunnen voorstellen doen om extra opleidingsonderdelen te bevragen.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordelingscriterium:

- Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat er binnen de opleiding en het departement verschillende structurele overlegorganen zijn om de betrokkenheid van de verschillende stakeholders te garanderen.

Het onderwijzend personeel wordt actief betrokken bij de uitbouw van de kwaliteitsdimensie in het departement. De departementale kwaliteitszorgcoördinator maakt structureel deel uit van de opleidingscommissie, de vakgroep Sociaal werk en het opleidingsoverleg. Interne kwaliteitszorg staat op de agenda van het opleidingsoverleg en de vakgroep Sociaal werk. Verder worden alle facetten van de organisatie door middel van de TRIS-methode bewaakt. De rapporten en bevestigingen zijn eveneens voor alle leden van het onderwijzend korps beschikbaar en worden bijkomend voorgesteld op het opleidingsoverleg of de personeelsvergadering. De lectoren die de commissie sprak, voelden zich erg betrokken bij de opleiding.

Het werkveld wordt via de werkveldcommissies betrokken bij de interne kwaliteitszorg en biedt structurele input over de diverse facetten van de opleiding. De commissie vond dat de werkveldcommissie zo is samengesteld dat een zo breed mogelijke input gekregen wordt van de werkvelden van de vier afstudeerrichtingen. Zo komen ondermeer ook de kwaliteit van de stage en het afstudeerproject aan bod. De vergaderfrequentie wordt bijgestuurd indien nodig, bijvoorbeeld in aanloop naar curriculumhervormingen. Zeventien leden uit het werkveld maken er deel van uit. Twee tot drie keer per jaar wordt de voortgang van de kwaliteitszorgactiviteiten besproken.

Sinds het academiejaar 2007-2008 werden een oud-studentencommissie en een studentencommissie opgericht om de resultaten van bevestigingen op een directe en kwalitatieve wijze te bespreken. Deze commissies worden aangestuurd door de departementale Kwaliteitscel en komen semesterieel samen. De verslagen worden vertaald in een matrix, zodat de gegeven suggesties op een directe wijze kunnen besproken worden met de intern betrokkenen. De studentencommissie kwaliteitszorg werkt aanvullend op de taken van de participatieraad Departementaal studentenoverleg. De participatieraad Departementaal studentenoverleg wil probleemoplossend en beleidsmatig werken aan de uitbouw van een studentgericht departement. Items betreffende interne kwaliteitszorg worden er op onregelmatige tijdstippen geagendeerd. Studenten zijn tevens structureel vertegenwoordigd in de departementsraad en de opleidingscommissie. De studenten die de commissie sprak waren tevreden met de inspraak. Zij bevestigden dat er naar hun verzuchtingen wordt geluisterd. De alumni daartegen worden niet echt structureel betrokken. De commissie mist een degelijk uitgewerkt alumnibeleid.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie stimuleert de opleiding om de ontwikkeling van het alumnibeleid krachtig ter hand te nemen.

Oordeel over onderwerp 5, interne kwaliteitszorg: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 5.1, evaluatie resultaten:	voldoende
facet 5.2, maatregelen tot verbetering:	goed
facet 5.3, betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 6 Resultaten

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordelingscriterium:

- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding krijgt door middel van onder andere de vierjaarlijkse bevraging van het werkveld en de afgestudeerden en via de bijeenkomsten van de werkveldcommissie een beeld van de realisatie van de doelstellingen. De resultaten geven aan dat de praktijkgerichtheid door de diverse betrokkenen wordt geapprecieerd. De commissie is van mening dat de afgestudeerden goed voorbereid zijn met specifieke bagage, afgestemd op het beroepenveld.

Het werkveld blijkt heel tevreden over de kwaliteit van het afstudeerproject. De commissie vond dit laatste eveneens op niveau. Het niveau van de opleiding ziet de commissie ook weerspiegeld in de eindwerken die de commissie gelezen heeft.

De planning van de stage in het derde deeltraject alsook de voorbereiding op de instap in het werkveld via een afstudeerbeurs werden positief onthaald door het werkveld. De stage als dusdanig wordt gewaardeerd door de oud-studenten. De praktijkgerichtheid komt als sterk punt naar voren. Naar aanleiding van een suggestie van de oud-studenten werd het departementaal stagebureau opgericht en is de stageverdeling via een informatica-systeem vormgegeven.

Afgestudeerden zijn globaal tevreden over zowel de tewerkstelling als de aard van de job. De opleiding heeft een beeld van de diverse sectoren waarbinnen de oud-studenten tewerkgesteld worden. In grote lijnen bestaat het werk van de sociaal werker overwegend uit individuele begeleiding, coördinatie en administratie. De oud-studenten bevestigen voldoende voorbereid te zijn op de beroepspraktijk. De opleidingsonderdelen zijn afgestemd op de toekomstige tewerkstelling. De organisatie van de hogeschool kon evenwel beter alsook het talenaanbod. Het beroepenveld bevestigt dat de studenten afdoend worden voorbereid op de instap in het werkveld. Dit wordt bevestigd uit de gesprekken met de afgestudeerden. De commissie stelde vast dat de verbeterpunten die door het werkveld werden aangebracht, door de opleiding ter harte genomen worden.

Om de studenten zo goed mogelijk voor te bereiden op de instap in het werkveld worden departementaal specifieke workshops ingericht. Tevens voorziet de Associatie in een afstudeerbeurs waaraan de studenten kunnen deelnemen.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding en het departement diverse initiatieven op touw hebben gezet om internationalisering op de kaart te zetten. Dat heeft effect want er is een geleidelijke stijging van de inkomende en uitgaande mobiliteit merkbaar. Via het opleidingsonderdeel Internationaal vergelijkend sociaal werk trekken elk jaar meer dan 20 studenten naar het buitenland. Er is eveneens een stijgende en actieve deelname aan buitenlandse congressen, symposia en internationale activiteiten. Een aparte procedure voorziet in een return van internationale mobiliteit naar de opleiding. De deelname aan het Life Long Learning Project-joint Curriculum zet volgens de commissie aan tot ontwikkelen van een internationaal kader naar vergelijking van competenties en kwalificaties.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordelingscriteria:

- Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.
- Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vlaanderen heeft geen traditie in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en/of opleiding over de jaren heen. Noch de evolutie over de jaren heen, noch de situatie per opleiding of studiegebied wordt opgevolgd. Daardoor kan de opleiding geen streefcijfers formuleren in vergelijking met relevante andere opleidingen.

De commissie stelde vast dat de opleiding Sociaal werk slaagcijfers heeft bijgehouden en de beïnvloedende omgevingsfactoren in kaart heeft gebracht. Binnen het strategisch beleidsplan is een aparte projectfiche opgezet in het kader van onderwijsrendement. De commissie vermeldde al eerder de diverse initiatieven die in dit kader werden opgezet. Zo worden theoretische vakken op verschillende momenten ingericht vanuit een beperkte groepsgrootte. Taalondersteuning wordt aangeboden in kleine groepjes. De nieuwe functie van studietrajectbegeleider werd einde 2006 binnen het departement gecreëerd om studenten te ondersteunen bij individuele programma's en om studenten met leerproblemen door te verwijzen. Instaptesten voor ICT worden afgenomen.

De eigenschappen van de instroom heeft de opleiding voldoende in kaart gebracht. Daaruit blijkt een toename aan instromende TSO-studenten maar ook de instroom van studenten met functiebeperkingen vergroot.

De slaagpercentages liggen volgens de commissie vrij hoog. De flexibilisering bracht een nieuwe benadering met zich mee waardoor een vergelijking met vroegere cijfers een stuk moeilijker wordt. In de periode 2005-2009 (4 academiejaren) behaalt gemiddeld 69% van de studenten minstens de helft van de opgenomen studiepunten omzetbaar in credits. 98,5% van de studenten neemt minimum 75% van de studiepunten op in het academiejaar 2008-2009. De meerderheid van de studenten kiest daarbij nog altijd voor een voltijds programma, slechts een minderheid kiest voor een studietraject kleiner of gelijk aan 33 studiepunten, al is ook hier een stijgende trend merkbaar vanaf 2008-2009. 65% van de studenten behalen hun diploma op tijd en doen er drie jaar over. Het aantal studenten dat er langer dan drie jaar over doet, daalt van bijna 21,5% (vóór 2005-2006) naar 19% (2005-2009). Het percentage studenten dat er minder dan drie jaar over doet om een diploma te behalen, draait rond de 15%. Het betreft hier studenten die op basis van een reeds behaald diploma een verkort traject kunnen volgen voor het behalen van het diploma Sociaal werk. De commissie stelt vast dat de rendementcijfers door de flexibilisering niet volledig zuiver zijn. De huidige analyses gaven aan dat er te weinig aandacht was voor de toenemende flexibilisering.

Drop-out cijfers zijn in kaart gebracht en worden aangewend om de afstemming met de instroom te verbeteren.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie adviseert de opleiding om bij het vaststellen en opvolgen van onderwijsrendement ook rekening te houden met de effecten van de flexibilisering.

Oordeel over onderwerp 6, resultaten: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 6.1, gerealiseerd niveau:	goed
facet 6.2, onderwijsrendement:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Globaal oordeel

De visitatiecommissie baseerde haar oordeel en motivering op de volgende bronnen:

- het zelfevaluatierapport en het actualisatierapport van de opleiding met de bijhorende bijlagen,
- de gevoerde gesprekken met de betrokkenen,
- de documenten ter inzage tijdens het bezoek,
- de opgevraagde documenten,
- de reactie van de opleiding op het opleidingsrapport.

De commissie vond het zelfevaluatierapport duidelijk, helder en behoorlijk opgezet. De commissie vond evenwel dat de opleiding sommige punten meer kracht mocht bijzetten om zo haar kwaliteiten in de verf te zetten.

Op basis van de oordelen over:

onderwerp 1, niveau en oriëntatie:	voldoende
onderwerp 2, programma:	voldoende
onderwerp 3, personeel:	voldoende
onderwerp 4, voorzieningen:	voldoende
onderwerp 5, interne kwaliteitszorg:	voldoende
onderwerp 6, resultaten:	voldoende

is de commissie van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen in de opleiding aanwezig zijn.

Overzichtstabel van de oordelen

	score facet	score onderwerp
Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding		voldoende
Facet 1.1: Niveau en oriëntatie	goed	
Facet 1.2: Domeinspecifieke eisen	goed	
Onderwerp 2: Programma		voldoende
Facet 2.1: Relatie doelstelling en inhoud	goed	
Facet 2.2: Eisen professionele gerichtheid	excellent	
Facet 2.3: Samenhang	voldoende	
Facet 2.4: Studieomvang	oké	
Facet 2.5: Studietijd	voldoende	
Facet 2.6: Afstemming vormgeving en inhoud	voldoende	
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	excellent	
Facet 2.8: Masterproef	n.v.t.	
Facet 2.9: Toelatingsvoorwaarden	goed	
Onderwerp 3: Inzet van personeel		voldoende
Facet 3.1: Kwaliteit personeel	goed	
Facet 3.2: Eisen professionele gerichtheid	goed	
Facet 3.3: Kwantiteit personeel	voldoende	
Onderwerp 4: Voorzieningen		voldoende
Facet 4.1: Materiële voorzieningen	goed	
Facet 4.2: Studiebegeleiding	goed	
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg		voldoende
Facet 5.1: Evaluatie resultaten	voldoende	
Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering	goed	
Facet 5.3: Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	goed	
Onderwerp 6: Resultaten		voldoende
Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	goed	
Facet 6.2: Onderwijsrendement	voldoende	

De oordelen zijn van toepassing voor:

HoGent

Hogeschool Gent

- professioneel gerichte bacheloropleiding Sociaal werk (SAW), **met opleidingsvarianten:**
 - afstudeerrichting Maatschappelijk werk
 - afstudeerrichting Sociaal-cultureel Werk
 - afstudeerrichting Personeelswerk
 - afstudeerrichting Maatschappelijke advisering